

KARELSKÝ

DNEŠEK

ROČNÍK 12

ČÍSLO 11,12 / 2014

VYCHÁZÍ DNE 5. 12. 2014

Na kalendáři pro rok 2014 zbývá už jen pár posledních řádků. Nechť je každý z nich naplněn pohodou a sváteční atmosférou.

Z oblohy se sypou hvězdičky,
Slyšet jsou koledy z dále.
Zvěstuje anděl maličký,
Ať splní se vše,
Co k Vánocům jste si přáli.

*Krásné svátky vánoční a mnoho úspěchů do nového roku
přeje všem občanům Karle a Ostrého Kamene kolektiv
zaměstnanců Obecního úřadu Karle.*

Mikulášská besídka

Čertovskou bandu s Mikulášem a andělem jsme letos na sále karelského kulturního domu přivítali v sobotu 29. 11. 2014. V pekle ze zúčastněných dětí nikdo neskončil, přesto ne jeden vystrašený výraz prozrazoval ne zcela čisté svědomí. Chvilky strachu byly nakonec nahrazeny balíčkem plným dobrot.

Vánoční dílny

V neděli 30. 11. si pak mohli zájemci přijít na sál vyrobit rozličné adventní dekorace. Dospěláci mohli dát prostor své fantazii při výrobě adventních věnců či závěsů na dveře, děti zdobily perníčky, sádrové vánoční odlitky nebo vytvářely krásné lucerničky. Za přípravu obou krásných a náročných akcí patří dík Kulturní komisi Karle.

Stavební a restaurátorské akce v obci

Během podzimu bylo vybudováno na zahradě MŠ Karle sportovní hřiště. Pracím předcházela úprava terénu a odstranění bujného porostu. Ustoupit výstavbě musely i vzrostlé stromy. Karle se ale dočkala krásné plochy, která bude sloužit nejrůznějším sportům, volejbalem počínaje, košíkovou konče. Práce na hřišti a jeho okolí budou dokončeny v příštím roce. Hřiště bude vybaveno nosiči sítě, koši pro basketbal, ochrannými bočními sítěmi a blízké okolí hřiště lavičkami.

Další stavební akcí většího rozsahu je oprava mostu u Háněľů v dolní části obce Karle. Nová silnice je protažena směrem do údolí a zakončena terénní ochranou proti přívalovým dešťům. Voda tak bude svedena do prostorného odtoku. Díky tomu bychom se v budoucnu již neměli potýkat s vodou a blátem na silnici v okolí dolní autobusové zastávky. V příštím roce bude prostranství dále upravováno.

Rozsáhlou restaurátorskou péčí prošla socha svatého Jana Nepomuckého. Světec, který byl v havarijním stavu, bez hlavy a s výrazně poškozeným tělem i podstavcem se dočkal nového vzhledu. Sochu renovovala v brněnském atelieru firma S:Lukas. Restauráční práce byly částečně financovány z dotačního Programu obnovy venkova, jehož poskytovatelem je Pardubický kraj. Ten na renovaci poskytl dotaci 95.000 Kč. Socha stojí na původním místě – čili u Králů před bývalým Tobischovým statkem. Úpravami prošlo a nadále procházet bude i okolí sochy. Byly odstraněny náletové rostliny, spád svahu zceľen a pod sochou Nepomuckého byla vystavěna nová zídka. V brzké době se svatý dočká ochranné dřevěné stříšky a v budoucnu se v tomto místě počítá s lavičkami.

VÁNOČNÍ ZAJÍMAVŮSTKY

Největší ozdobený vánoční stromeček byl vztyčen v roce 1950 Nothgate Shopping Centre v americkém Seattlu. Šlo o jedli douglasku, její výška činila 67,36 m. Pro tisíce světel, které strom osvětlovaly, vyráběl elektřinu samostatný agregát.

Nejdelší prskavka v Čechách byla 250 cm dlouhá a vydržela prskat 17,48 minut. Měla průměr 1,4 cm a pocházela z dílny družstva Služba Ostrava.

Pan Jaroslav Vejvara z Rakvic je pro změnu autorem největší vánoční ozdoby ze slámy. Z 1800 m slámy upletl ozdobu velkou přes dva metry.

Největší adventní věnec, který kdy vznikl, měří v průměru 5,75 m a vyrobil ho z plastových kelímků Mexičan Sergio Rodriguez Villareal. Tento muž je autorem i jiných vánočních rekordů:

vyrobil obří svíčku sestavenou z 1164 lahví a 1789 kusů zrcadel, vánoční sochu anděla z 2964 pivních lahví či ornament v podobě vánočního zvonu z 4854 lahví.

Nejdražší vánoční pohlednice byla vydražena v roce 2001 v britském městě Devizes. Měří 13x8 cm a je okolorována britským ilustrátorem Henrym Colem. Ten ji roku 1843 poslal své babičce. Kupec si ji mohl přivlastnit za 20.000 liber, což je přibližně 890.000 Kč.

Největší punčocha (51,35 x 21,63 m) byla upletena v Itálii.

Nejstarší dochovanou vánoční kolekci vlastní paní Ladislava Kreinerová z Řičan. Kolekce byla vyrobena v roce 1938 a obsahuje lístek psaný rodiči majitelky s textem hovořícím o tom, že kolekce nemohla být použita z důvodu příchodu hitlerovských vojsk.

Největší Vánočku upekli v roce 2000

v Kanadě. Vážila 2502,4 kg a byla 21,95 m dlouhá. Pochutnalo si na ní 3 500 lidí.

Nejpevnější vánoční řetěz slepili studenti a učitelé z Humpolce. Jejich 3,363 km dlouhý řetěz utáhl i osobní automobil.

Nejdelší český papírový řetěz, který měřil 16 905 m, vytvořili účastníci vánočních trhů v Karviné. Do té doby držel primát řetěz o šest tisíc metrů kratší, jehož autory byly děti a paní učitelky ze vsetínských základních a mateřských škol. Nejdelší papírový řetěz na světě byl pak vytvořen univerzitními studenty v irském Dublinu a měří 59,05 km.

Autorem největšího evropského betlému je pan Jiří Halouzka z Jiříkova. Ten koncem 80. let vyřezal soustavu padesáti figur v životní velikosti. Postava sv. Josefa měří dva metry. Na každou z figur padl celý strom, na slona, vážil 1,5 tuny, dokonce dva.

Jak to bylo se sněhulákem

Kdy přesně začali lidé stavět sochy ze sněhu, nám není známo. První písemná zmínka pochází z pera slavného Shakespeara. Masověji se do povědomí lidu rozšířila představa sněhuláka jako symbolu zimy v průběhu 18. století.

Pravděpodobně nejstarší vyobrazení sněhuláka je na mědirytině Daniela Chodowieckého, kde sněhový muž zosobňuje mráz, který demonstruje hrozivý výraz ve tváři a koště v ruce.

V 19. století se pozvolna mění vztah lidí k zimě, období ledu a mrazu pro většinu z nich už nepředstavuje dobu strádání a sněhulák tak získává přívětivější výraz. Stavění sněhuláka se stává oblíbenou dětskou zimní zábavou.

Oblibu sněhuláka dále podpořila rostoucí popularita vánočních pohlednic, na nichž byl s oblibou znázorňován. Po roce 1900 figurka sněhuláka začala zastávat funkci ozdobičky na vánočním stromečku. Později se ze sněhuláka stal také zajímavý komerční objekt, co se reklamy a propagace týče.

Největší sněhulák v Česku byl postaven v roce 2005 v Dlouhé Třebové. Byl vysoký 8,52 m (s kloboukem 9,85 m), měl 1,8 m dlouhý nos, 16 m dlouhou šálu a na jeho stavbě se podílelo 30 lidí (i za pomoci bagru a autojeřábu, lešení apod.). Největší sněhulák světa měřil přes 34,5 m a vznikl v americkém Bethelu.

Nejmenší ozdobně zabalený dárek vytvořila Radka Křivánková. Na miniaturní australský opál o rozměrech 1x1 mm vyrobila krabičku „velkou“ 4x3x1 mm. Dárek dokonce zabalila do hedvábného papíru a ozdobných stužek.

Největší sbírku vykrajovátek a formiček na vánoční cukroví vlastní Wanda Borowiková z Krakova. Kolekce obsahuje 2.000 exemplářů z jedenácti zemí. Mezi nejzajímavější patří tvořítka Spejbla a Hurvínka, vyrobená v Rakousku. U nás se stejnému koníčku upsal například pan Kamil Čechura z Kroměříže.

Karelské Vánoce v dobách minulých

V poslední době se nám podařilo navázat kontakty s předválečnými rodáky Karle, kteří museli svou obec v důsledku války opustit. Paní Anna a Hermine (82 a 87 let), rozené Klaschka, pocházející z domu Karle č.p. 78, zavzpomínaly na to, jak prožívaly vánoční čas v dobách svého dětství. S jejich svolením tyto vzpomínky otiskujeme. Doufám, že vás vánoční prožitky karelských rodaček příjemně zimmě navnadí. Posuďte sami, v čem byly Vánoce německé rodiny slavené přes osmdesát lety odlišné od českých Vánoc 21. století, a naopak které aspekty ani za necelé století nedoznaly přílišných změn.

„Vánoce byly pro nás děti zvláštní doba. Se zapálením první svíčky na adventním věnci začal vánoční čas. Věvec byl ozdoben stuhou a čtyřmi svíčkami a byl zavěšen na stropě obývacího pokoje. Každou neděli byla rozsvícena další svíčka, až poslední předvánoční neděle svítily všechny. V adventní době chodili všichni, pokud mohli, do kostela na roráty.

Doma bylo všechno připraveno na vánoční oslavy. Celý dům byl uklizený. Maminka pekla různé druhy vánočního cukroví a speciální vánočky ve vlastní domácí peci. Vánočka byla vyrobena z kynutého těsta s rozinkami, mandlemi a byla pletena z devíti pletenců (Zöpfen). Na spodní straně byly čtyři pletence, nad nimi tři a nahoře pak dva pletence. Tento takzvaný 'Krist-Schtruizl' představoval miminko. Při pečení jsme mohly my, dcery, mamince pomáhat. Když se vánoční cukroví vyndalo z trouby, vonělo to po celém domě po skořici, hřebíčku a vanilce.

Tatínek vždy říkal, že stejně jako si lidé na Vánoce dopřávají dobré jídlo a hojnost, mělo by být takto postaráno i o domácí zvířata. Proto se před Štědrým dnem uklidily i stáje, zvířata dostala novou slámu a seno a dobré jídlo. Aby si i ona užila svátky.

V době Vánoc leželo vždy všude plno sněhu. Ráno na Štědrý den svítilo sluníčko a sníh se třpytil. Tatínek šel s námi dcerami do vlastního lesa. Po chvíli hledání jsme společně našli ten nejpěknější vánoční stromček, který jsme uřízli a donesli domů. Stromček rodiče postavili v pokoji a maminka začala s jeho strojením. Pro nás děti zůstal tento pokoj zamčený a museli jsme nedočkavě čekat na jeho odemčení až do odpoledne.

Všichni byli pěkně svátečně oblečení, a po zazvonění zvonečkem, který ohlašoval nadílku, směli všichni jít do pokoje. Tam stál krásný anděl, který nás všechny pozdravil. Byl oblečený do bílého šatu a ve vlasech měl upevněnou korunu s hvězdou. Anni poznala až mnohem později, že anděl je jejich maminka.

Vánoční stromček byl ozdoben ořechy, cukrovím a do barevných papírků zabalenými bonbony, čokoládovými figurkami, andělskými vlasy, skleněnými řetězy a malými vánočními koulemi. Na špičce stromu byl umístěn anděl nebo skleněná špice. Svíčky na stroměčku osvětlovaly pokoj příjemným světlem. Betlém s dřevěnými figurkami připomínalů narození Ježíše a stál u nás na komodě.

Rodina zpívala vánoční písně a všichni se společně modlili. Tím byla navozena krásná sváteční nálada. My děti jsme pak přednášely básničky, které jsme se naučily a poté jsme konečně směli hledat vánoční dárečky. Vždy bylo nalezeno něco nového – kniha s pohádkami, pastelky nebo panenka. Maminka pletla potajmu pěkné čepice, ponožky a svetry. A pro panenky, které jsme již měly, ušila a upletla nové šatečky. Staré dřevěné hračky byly opraveny a nově natřeny. Mimoto maminka koupila u souseda, hokynáře Schlesingera sladkosti. Na jeden dárek vzpomínáme obě dodnes. Dostaly jsme dětskou pícku s hrnci a nádobím. Tato pícka stála venku na dvorku. V pícce se zatopilo a my, malé sestry, jsme směly na této pícce samy vařit a péct.

Na Štědrý večer jsme jedli všichni společně v pokoji u velkého stolu. K jídlu se podávala ryba 'Bismarckhering' obložená cibulí a vlastní čerstvý salám a šunka.

Před půlnocí se celá rodina vydala na dlouhou cestu do kostela (asi 2 km). Měsíc nám svítil na cestu. Rodiče nás vedli za ruku. Cestou jsme potkali mnoho známých rodin, a tak jsme na půlnoční mši do kostela pokračovali společně. Kostel stál na kopci. Kostel zdobil velký vánoční strom a spousta svíček osvětlovala prostor kostela, který byl zcela naplněný lidmi. Pan farář Dr. Johann Birke mohl začít sloužit půlnoční mši. Byly čteny modlitby a zpívaly se křesťanské písně. Po mši svaté šly rodiny k přijímání. Po skončení obřadu jsme šli společně domů. To už byl čas brzkýččného svátku. My děti jsme byly unaveny a hned po příchodu domů jsme šly spát.

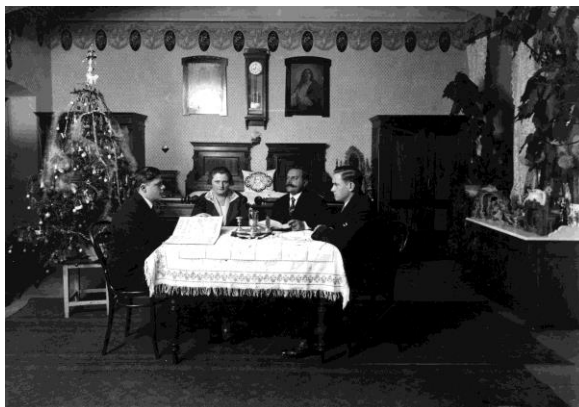
Na první vánoční svátek byla k obědu husa s houskovým knedlíkem. Potom se šlo opět na mši do kostela a odpoledne se chodilo na návštěvy k příbuzným.

Naše tradice jsme si dodnes uchovaly. Naše maminka byla dobrá kuchařka a pekla mnoho druhů vánočního cukroví, tyto recepty předáváme našim dětem a vnoučatům. Také my pleteme pro naše pravnučky k Vánocům barevné šály a čepice. Rodina se navzájem navštěvuje a při těchto vánočních setkáních zpíváme křesťanské písně. Rády vzpomínáme na naše dětství a na vánoční svátky prožité v Karle.

Přejeme všem obyvatelům Karle požehnané vánoční svátky v okruhu Vašich rodin a mnoho štěstí a zdraví do nového roku 2015.

Vaše Anna Bühling a Hermine Oehm.“

Na fotografii je vyobrazen Štědrý večer rodiny pana řídícího Kiliana (ředitel karelské školy). Originál fotografie je uložen ve Státním archivu v Litomyšli.

MATEŘSKÁ ŠKOLA KARLE

Alergeny v potravinách

Od 13. 12. 2014 máme povinnost informovat strávnicka o tom, zda se v nabízené potravine nebo pokrmu vyskytují látky či produkty vyvolávající alergie nebo nesnášenlivost, jejichž seznam je uveden v Nařízení EU č. 1169/2011 - jedná se o 14 vybraných alergenů. Každý strávnick si musí tyto látky (produkty) hlídat sám. Jidelna má pouze funkci informační, stejně tak jako každý jiný výrobce potravin a pokrmů. Školní jidelna musí jasně a zřetelně označit přítomnost alergenů v pokrmech a potravinách. Každý strávnick musí mít možnost se dozvědět, zda se v potravine či v pokrmu se nachází alergen. V naší MŠ budeme označovat přítomnost alergenů v pokrmu a nápoji na jídelním lístku číslem. Vedle jídelního lístku bude vyvěšen seznam alergenů s označením čísla, které je přeneseno na jídelní lístek. Informace jsou vyvěšeny v šatně MŠ, individuálně byly konzultovány s rodiči, též jsou k dispozici na webových stránkách MŠ.

Beranová Alena ☺

Seznam alergenů: 1.) Obiloviny obsahující lepek, 2.) Korýši, 3.) Vejce, 4.) Ryby, 5.) Arašidy, 6.) Sója, 7.) Mléko, 8.) Skořápkové plody (mandle, ořechy apod.), 9.) Celer, 10.) Hořčice, 11.) Sezam, 12.) Oxod siřičitý a siřičitany, 13.) Vlíčí bob, 14.) Měkkýši

Tradice Adventu

Děkujeme rodičům za milou atmosféru předvánočního setkání v mateřské škole. Děti měly připravené pásmo v duchu adventních tradic. Ve vánočním autobuse seděl Martin s husou, Barborka s větvičkou, anděl s čerty a Mikulášem, Marie s Jezulátkem, myslivec s vánočním stromkem, Štěpán se džbánem, Tři králové - Kašpar, Melichar, Baltazar. Každého adventního posla přivítal pan řidič, nabídl mu místo ve vánočním autobuse, který jel do Ježíškova. Každá postava nesla s sebou určitou symboliku, která k ní patřila. S programem pomáhali i rodiče, kteří byli aktivními při určování tradic adventu a recitování básně o Večernici. Ke každé bytosti děti zazpívaly a zatančily. Celý program provázela jemná vánoční hudba skupiny Čechomor a Václava Neckáře.

Každý si mohl po ukončení programu dozdobit vánoční ozdabu a pobesedovat si s ostatními nad kávou a napečeným cukrovím.

Děkujeme ještě jednou za krásné odpoledne a přejeme rodičům a dětem krásné adventní období.

Hana Pechancová

*Během vánočních svátků bude provoz v Mateřské škole Karle přerušen ve dnech
22. 12. 2014 – 2. 1. 2015.*

Poděkování z mateřské školy

Je to již dávno, co byl položen první kámen na stavbu budovy, v níž je naše mateřská škola. Budova stojí na dobře viditelném místě a shlíží do údolí přes zahrady a stromy na domky sousedů. V přízemí této majestátné budovy mají děti své království.

Království, kde tráví spousty hodin a dní svého dětského věku. Dětství je nejkrásnější období života, které si děti zaslouží prožít v prostředí radosti, bezpečí, vstřícnosti a lásky.

To vše jsme se jim snažily poskytovat i po celý tento rok, rok 2014. Rok, který nyní pomalu končí.

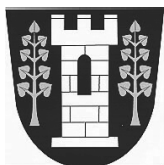
Člověk by se neměl, obrazně řečeno, ohlížet zpátky, měl by žít přítomností a budoucností, ale malé ohlédnutí není nikdy na škodu. Ať je to proto, aby věděl, co příště ještě zlepšit nebo pro co se nerozhodnout vůbec. A vše by se mělo snoubit s maximální spokojeností dětí a jejich rodičů. Máme velké štěstí, že máme velice vstřícné, komunikativní a ochotné rodiče a vzájemná spolupráce s nimi byla po celý rok úžasná. Rodiče i prarodiče se zajímali po celý rok o dění v MŠ, o chystaných projektech pro zlepšení prostředí a provozu školy, účastnili se výjezdů a akcí v MŠ se svými dětmi. Vážení rodiče a prarodiče, velice Vám všem děkuji za pěkný rok.

Poděkování za bezproblémový chod zařízení v roce 2014 patří i představitelům Obce Karle, která je zřizovatelem mateřské školy - panu starostovi, zastupitelům a ostatním pracovníkům úřadu v Karli.

V neposlední řadě děkuji i svým oběma kolegyním. Bez dobrého pracovního týmu by vše nemohlo fungovat. Letos je to náš poslední společně uzavřený kalendářní rok. A byl to rok, ve kterém jsme se snažily, tak jako roky před tím, dát dětem maximum. Nejinak to bude i v roce 2015 a z té krásné opravené budovy se bude do okolí ozývat jen „cvrlikání“ a dětský smích. A bude slyšet až do údolí, přes zahrady a stromy až k domkům sousedů.

Přeji všem našim dětem, jejich blízkým a všem občanů v Karli a na Ostrém Kameni za celý kolektiv mateřské školy – dobré zdraví a především existenční jistoty.

Samková Jana

Vydává Obec Karle, Mgr. Romana Čadilová, Karle 4, 568 02 Svitavy 2, IČO: 00579564, Tel.: 461 634 919, mobil 731 655 435, e-mail: obec.karle@svi.cz. Povoleno Min. kultury ČR, reg. číslo MK ČR E 14112. Náklad 160 výtisků. Domácnostem bezplatně. Podepsané příspěvky vyjadřují názory dopisovatelů a nemusí být vždy totožné s názory redakce. Neprošlo redakční jazykovou úpravou.